ФАРМЕРСЬКА СТОРІНКА

МОЄ СЛОВО ДО ВСІХ ТРУДЯЩИХ ФАРМЕРІВ.

XV.

Гвіт пул — це велика школа, щоб привчитися кооперації — спільного ділання. Хайби гвіт пул не зробив нічого иншого, лише згромадив всіх фармерів до одної кооперативи, то це є для нас величезної ваги і вартости, бо докаже, що фармер може бути в злуці. Досі вся буржуазна преса, всі її прихвостні і наганячі говорили, що фармер ніколи не може зорґанізуватися. Фермер тимчасом показує, що це брехня і вже в 3-ох західних провінціях є гвіт пулева орґанізація. Але гвіт пул зробить багато більше, лиш вступаймо всі до него в члени.

Це не жарти — а питання пару років. За рік, два, три, а чотири найбільше — пулева орґанізація об'єднає рільників по ріжних хліборобських країнах, бо на це складаються обставини.

КОНЕЦЬ ВІЙНИ ЧЕРЕЗ ГВІТ ПУЛ.

Пулеві орґанізації Австралії, Нової Зеландії, Злучених Держав, Канади і Арґентини вже про це говорять. Перші дві вже навязують зносини з Канадою. Стейти теж слідять пильно за розвитком пулевої орґанізації в Канаді.

Мусить наступити обєднання всіх хліборобів у пулевій орґанізації, бо в загальних рисах інтереси хліборобів всіх країн є тотожні. Всі вони мають до діла зі зорґанізованими грошевими неробами, які торгують збіжжям і роблять на цім великі зиски — не сіють, не орють, а збирають.

Це мусить скінчитися через обєднання всіх хліборобів у один світовий хліборобський пул-союз, або Інтернаціонал. Будучи так обєднаними, хлібороби будуть контролювати хліб, а маючи хліб, будуть могли впливати на війну і мир. Розуміється, це обєднання, де хлібороби всеї землі контролювали-б продаж і розпределення хліба забере трохи часу і стрінеться з велитенськими перешкодами зі сторони орґанізованих неробів.

РОБІТНИЦТВО СПРИЯЄ ПУЛОВІ.

Робітництво знає, що воно дістане хліб скорше і дешевше від обєднаного пулевого Інтернаціоналу, чим тепер дістає від обєднаних спекулянтів - неробів, які заберають великі зиски.

А от послухайте, товариші фармері і ви, товариші робітники: Потреба 142 фунти пшениці мішаного ґрейду (від 5 до 1), аби мати 98 фунтів білої муки, а поза це буде 26 фунтів муки 2. кляси, 4½ 3. кляси, трохи ґрису і отрубів. 142 фунти збіжжя по нинішній ціні, це буде $2.20 значить, фармер дістане около 2 дол. 20 цт., але коли цю пшеницю млин змеле на муку, то 98 фунтовий мішок муки коштує вже $3.75. Коли цю муку візьме пекар, то додавши до неї за 20 ц. дріжджа і води, випече з неї 98 однофунтових бохонців хліба, які продає по 10 центів один. Отже ця сама пшениця, за яку фармер дістав $2.20, коштує мійського робітника 9 дол. 80 центів. **Ріжницю 7 дол. 60 ц.** забрали ось такі посередники: торговці збіжжям, млинарі, залізниці і великі пекарські трости, які по більших містах мають власне на кожній вулиці свою пекарню чи склеп з хлібом.

Приглянутеся, товариші, добре а побачите, що ви один другому кривди не зробили в цій хлібній трансакції, це тільки посередники кричать: "Робітники дивіться, як фармер монополізує хліб!" Це брехня, чиста брехня. Ми, як зорґанізуємо гвіт пул інтернаціонально, то дістанемо 2 долари за бушель пшениці, бо нас коштує 152 центи, щоб його випродукувати; але ви за хліб будете платити менше, бо ми будемо продавати вашим кооперативам впрост без посередників. Нині ви платите 10 ц. за бохонець хліба, чи ціна на пшеницю долара, чи 75 цт., а ріжниця між тим, що ви платите, а тим, що ми дістаємо, йде до кишені спекулянтів.

Навіть коли-б бушель пшениці був 3 долари, то хліб не повинен коштувати більше, як коштує вас тепер. Помагайте нам орґанізувати гвіт пул, товариші робітники, це для нас і для вас користь. Рівночасно **закладайте споживчі кооперативи.**

В Европі є вже багато споживчих кооператив. Дід Данило бував по ріжних країнах і в 1907 р. поміг заложити першу споживчу кооперативну пекарню хліба у портовому місті Ротердам. Було нас 5 членів і ми назвали її форайтханґ (по голяндськи і значить те саме, що ґанґ). Тепер є там 45 ріжних споживчих кооператив, а наша перша кооперативна пекарня зробила 700 тисяч обороту в 1923 р. Її членство сягає до 80 тисяч. Чому-б українське робітництво в Торонті, Монтреалі, Гемилтоні, Форт Виліямі, Вінніпеґу і т. д. мало бути гірше від Голяндців, Німців, Анґлійців і т. д.?

ЖИЄМО В ЕРІ КООПЕРАТИВ.

Хто інтересується життям країн і народів, той—бачить ясно, як у дзеркалі, що кооперативний рух захоплює що раз то ширші верстви населення. Наша цивілізація дійшла до того, що без орґанізованности годі жити: з одної сторони орґанізовані нероби стараються усунути всяке суперництво, аби при помочі ріжних тростів і комбайнів шрубувати в гору ціни поживи, одіжи, обуви і т. д., а з другої сторони маса консументів починає орґанізуватися у кооперативи для обниження цих високих цін. З цими двома змаганнями йде в парі змагання захопити владу у свої руки, аби при помочі прав могти успішніше досягнути ціли.

Влада тепер в руках неробів, бо вони її захопили. Але шарі маси робітництва і селянства відберуть цю владу — от-от, лише ліпше порозуміються. Тому до рядів, товариші, до орґанізації, аби це приспішити. Я старий, рад-би ще діждати і бачити владу в руках робітників і фармерів.

НЕ ОГЛЯДАЙТЕСЯ НА ПЕРЕШКОДИ.

Всякі прихвостні і аґенти неробів кричать і показують пальцями на нас, що ми "большевичимося". Кажуть: "От Анґлійці сидять тихо, чому-б Українці мали переводити на собі експерименти" і другі нісенітниці. Не вірте, товариші! Свідоме робітництво і фармерство Канади теж "большевичиться". Мусить, бо переходить границя терпеливости. От шістьох послів до Оттави "збольшевичилися" і виступили з т. зв. проґресивної партії. Знаю кількох з них дуже добре, як приміром, Гардінера, Спенсера, Кеннедого. Це звичайні фармері, але свідомі клясово, бо читали багато. Спенсера з Бетл Ривер мало що не заарештували підчас війни за те, що читав заборонену літературу.

ШКОЛА НЕ ВСЕ ДАЄ РОЗУМ.

Ці люди високих шкіл не мають, лише самі читали і розбирали ріжні питання економічно-соціяльного характеру і вони прийшли до переконання, що соціялізм Маркса, це вихід з безголовя. Людина розбираюча критично економічні і соціяльні питання не може не збольшевичитися. Хто раз пізнав правду і має честь, той мусить стати "большевиком" і правдою є, що правда є лише по стороні тих "червоних" чорноробів.

Данило Плужак.

ДО УКР. ФАРМЕРІВ В ОКОЛИЦІ ВЕРМІЛІОН.

Через пару років перебував я у Вермілiон і бажаю звернути увагу тамошнім українським фармерам на занедбану ними справу.

Вже довший час, як у Вермілiон істнує "Народний Дім" і як писалося в деяких часописах, він навіть виплачений. Це значить, що є змога всю енерґію звернути на освітну працю. Та на жаль воно так не є. Рік тому назад деякі фармері робили старання, щоб розворушити байдужність, братися до роботи та лучитися з фармерами инших місцевостей, старалися спровадити діріґента. Це було не на руку деяким панкам, які дуже бояться большевизму. Повстало непорозуміння і розкол а заряд дому залишив цю роботу через брак фондів.

Товариші фармері! Час вже залишити ці незгоди, час вже перестати так думати й робити, як робили наші діди, батьки, тримаючись старих забобонів. Нам треба самим себе освідомляти, а для цего ми повинні більше читати робітничо-наукову літературу, думати над прочитаним і один другому пояснювати.

Не розєднуватися нам треба, але орґанізуватися і спільно працювати. Я відзиваюся до вас, товариші фармері, на північ від Вермілiон — до фармерів в Слава, Мирнам, Примула і Ґратіс: Чому ви не післали своїх делеґатів на окружний робітничо - фармерський з'їзд в Едмонтоні, який відбувся недавно? Там ваші делеґати були-б приглянулися, як працюють орґанізовані робітники, і переконалися, що лише в спільній праці і боротьбі з робітниками фармері можуть поліпшити своє тяжке положення. Але що минуло, те не вернеться. Тепер треба старатися думати про майбутнє, треба направити минуле. Я кличу до вас: запросіть до своїх місцевостей орґанізатора Західно-Окружного Комітету Товариства Укр. Роб.-Фарм. Дім, працюйте спільно з тою орґанізацією, а тоді переконаєтеся, що "патріоти" обріхували перед вами цих людей. Ці люде не є страшні і не є нашими ворогами. Ці люде перестерігали нас перед такими патріотами, як Назарук, що виманювали у нас долари, а коли зібрали гроші, путь за ними пропала.

Тому я кличу до вас, товариші і товаришки, у Вермілiон і околиці: Орґанізуйтеся, лучіться з орґанізованими фармерами инших околиць, творім фармерську секцію при Тов. Укр. Роб.-Фарм. Дім, орґанізуймо жіночі відділи. Забудьмо минулі незгоди, кинь-мо непотрібні, шкідливі суперечки, які розєднують наші ряди на користь нашим ворогам. Коли ви зорґанізуєтеся, то будете мати нагоду послухати гарних бесідників, які роскажуть вам про причини вашого лиха. Пішліть зараз лист до Західного Окружного Комітету в Едмонотоні, а він пішле вам бесідника, який поможе вам зорґанізуватися і вкаже, як вести роботу.

Хай жиє єдність! Проч з незгодами і байдужністю!

Василь М. Тересьо.
Вегревил, Алта.

ВЗІРЕЦЬ ПРАЦІ СЕРЕД ФАРМЕРІВ.

Лейк Еліза, Алта.

Від часу відкриття Укр. Роб. Фарм. Дому (28. квітня) в Лейк Еліза, просвітна робота йде тут повним ходом. Всі неділі заповнені. Два мітінґи відбулося перед окружним робітничо-фармерським з'їздом, в неділю 15. червня представлення, 22. червня наш делеґат на робітничо - фармерський з'їзд здавав звіт зі зїзду, 29. червня спільне читання, 6. липня спільне читання і дискусія, 12. липня пікнік і вечером діточий концерт (перший раз в цій околиці), 20. липня масовий мітінґ, на якому говорив орґанізатор З.О.К. т. Свідерський. З цего мітінґу присутні винесли дуже гарне враження. В неділю 27. липня знов буде масовий мітінґ, на якому буде давати звіт посол провінціонального парляменту Джолей, а 3. серпня буде представлення і т. д.

Фармері не можуть сходитися до своїх читалень що вечера, як це роблять робітники в містах, бо їм далеко і вони довші години працюють. Але ми можемо сходитися кожної неділі. Постановім собі, товариші фармері, ходити до своїх просвітніх інституцій що неділі, як до церкви. В своїй інституції ми можемо щось цікавого почути, чогось доброго навчитися. Постановивши це собі за завдання і виконавши його хоч через два місяці, ви, товариші фармері, побачите, як це корисно і ви тоді, полюбите ці неділі і будете стало ходити. Бо там найдете свою розраду, там ви поділитеся своїми думками з иншими фармерами і відпічнете після своєї тижневої праці.

Пора вже зрозуміти нам, що треба трохи працювати головою, щоб знати, як використати те, що створили мозолистими руками. То-ж є у вашій околиці народні доми, зробіть з них свої школи, так би сказати, школи для дорослих. Коли ми побудували будинки, то не на те, щоб вони стояли пустими, або щоб було де танцювати, а щоб вони нам несли користь. Не дивіться, товариші фармері, на ріжниці релігійних поглядів, але разом працюйте над поліпшенням своєї долі тут на землі, а не на небі. Подаймо руки робітникам, яких так само, як і нас, визискують капіталісти, і спільними силами борімся за краще майбутнє.

Ось тут наведу вам дещо, як примір, про нашу околицю.

Перед війною була тут індіянська резерва. А ця околиця — то все камінь, ліс, гори й озера. Поселились ми тут на початку війни. Ми тоді навіть не знали один другого, бо не можна було пролізти між корчі, щоб блище познайомитися. Але з часом ми, при допомозі вогню зробили більше світа. Не один стратив тут своє здоровля при корчуванню і тяганню каміня. Проробили ми стежки через ліси, щоб можна було хоч верхом проїхати. І що-ж ми дістали за цю нашу девятьлітню працю? Нічого. Ми стали форналями всяких компаній на власній землі. Ми не маємо в що одітися, щоб десь вийти "між людей". Коли був мітінґ т. Свідерського, то були такі одиниці, що не прийшли на мітінґ тільки тому, бо не мали черевиків, щоб обути. Колись ці люде краще жили, а нині вони жебраки. Так платить нині капіталіст робітникові і фармерові за його тяжку довголітню працю. І як довго ми ще будемо тими рабами? Довкола злодійство, визиск, наші клясові вороги зорґанізовані і тому вони сильні. Вони орґанізовано нас визискують, а ми не в силі зорґанізуватися, щоб поставити опір цему визиску. Зрозуміймо вже, товариші, що тільки в орґанізації, в злуці з робітництвом ми зможемо поставити опір визискувачам. Тільки орґанізовано ми зможемо побороти наших ворогів і їх систему та встановити на землі справедливий лад без хлопа й пана.

Не один може скаже: "та воно добре було-б, але коли то воно буде?" Так наші батьки казали, а ми тепер бідуємо; коли й ми так будемо казати, то наші діти іще гірше будуть бідувати й нас проклинати. Над цим, товариші, подумайте.

Нам треба читати робітничо-фармерські часописи, наукові книжки, які вказують нам шлях до визволення. Треба разом сходитися, спільно читати, обговорювати прочитане, запрошувати до себе орґанізатора і вчитися працювати на орґанізаційному і просвітному полі.

Наша місцевість невелика і відстала. А коли ми взялися до праці, то зробили гарні успіхи. На початку цего року наша орґанізація числила 18 членів, а нині вона числить 55 членів. І сподіємося, що це число невдовзі подвоїться, бо ми для цего працюємо, бо люде починають розуміти працю нашого товариства і нашого будинку. Фармері довкола нас придивляються нашій праці і починають в себе працювати.

Товариші фармері! На закінчення кличу вас: Лучіться в свої фармерські орґанізації, в просвітні гуртки, а відтак цілими гуртками лучіться разом з робітничими орґанізаціями. Злучившися разом, спільними силами підемо пробивати шлях серед капіталістичних нетрів до визволу, так як ми пробивали шляхи серед цих нетрів і пущів.

Хай жиє злука всіх працюючих!

В. Галіна.

ФАРМЕРІ ЛУЧАТЬСЯ ДО Т.У.Р.-Ф.Д.

Ленюк, Алта.

Дорогі Товариші!

Цим повідомляємо Вас, що наше фармерське товариство в Ленюк, Алта., прилучилося до Товариства Укр. Роб.-Фарм. Дім. Наше товариство до тепер було незалежне, але воно все було прихильне до Тов. Укр. Роб.-Фарм. Дім. Одночасно наше товариство закликає всі ті фармерські товариства в Алберті, що мали своїх делеґатів на окружнім робітничо-фармерськім з'їзді в Едмонтоні, щоб пішли за нашим приміром і прилучилися до Товариства Український Робітничо-Фармерський Дім.

З тов. привітом,

Н.-Кужо, секр.

Чи ви ворог своїм приятелям?

Коли ні, то чому не постараєтеся, аби всі ваші приятелі читали "Укр. Роб. Вісти"? Ви зробите їм приятельську прислугу, як зробите їх передплатчиками "У.Р.В."

М. ІРЧАН. 35)

КАРПАТСЬКА НІЧ.

(Оповідання із збірки "Кровавий бог".)

(Продовження.)

— Візьміть й мене з собою... — ще раз просив.

Михайло здвигнув плечима.

— Та що то нам... Як то брати вас чужого?...

І вийшов до жінки в сіни.

— Та най йде, бо може ще вкраде щось тут... — півголосом сказала жінка так, що й Матвій почув.

І пішли. Молотком билося Матвієве серце, як переступав рідний поріг. Михайло з жінкою зайшли в хату а він залишився в сінях між дітьми. Ніхто не завважив його, ніхто не знав, що діялося в серці його. Хотів увійти в хату, де плакала скрипка і не міг. Чи пізнають його? Чи приймуть? Яким иншим побачив він рідний поріг...

І Матвій схилився на стіну та тихо-придавлено заплакав. Не знав, чи плаче він з жалю, чи з радости.

Вийшов на двір, щоби хоч через вікно заглянути жінку, дітий. Але у вікнах товпилися парубки й дівчата і Матвій не побачив нічого. Тільки весільна пісня з тужним плачем скрипки виривалася на двір і голосила перед Матвієм.

Де молоді сидьи
Там сі стіни блищьи...
Від вінка зеленого,
Від личка молодо-о-о-о-го...

Стояв Матвій перед хатою і як закаменілий слухав далі. А пісня голосила...

Подивися моя мамко на мене,
Чим зносила такий вінок у те-е-е-бе...
Привіз мені мій миленький зі Львова,
Носи, носи молоденька здоро-о-ова...
Дивитьсі мамка з боку —
Ото пара нівроку...
Чи пара, чи не пара,
Пречиста спару-у-у-ва-а-а-ала...

Повернувся в сіни Матвій. Став між дітьми і люди, що проходили, дивувалися, хто це такий. І діти приглядалися та боязко відступали.

З хати вибіг хлопчик з решетом в руках і серед гамору почав роздавати дітям скибочки пшеничного колача з медом.

— Митре, дай мені! Я ще не їв...

— А її не давай, бо вона плаче...

— Митре! Бігме боже буду гніватися...

— І в нас буде ще весіле...

Матвій приглядався дітям і раптово очі його почали широко відкриватися. Він вдивився в русявого хлопчика, що роздавав дітям колач і похитав головою. Цеж його Митрик... Маленьким був, як їхав Матвій, а як виріс...

Хтось з дітий шепнув:

— Дай й отому дідови...

Митрик глянув на високу постать Матвія і несміло підійшов.

— Ви прийшли діду до нас на весіле? — спитав.

— Прийшов сину...

— А хочете горівки?

— Ні, я не пю синку...

— Ов! Ну, то нате вам колача з медом...

— Рости великий синку... — крізь сльози вимовив Матвій і взяв сіру скибку з решета. Але не міг її їсти. Руки трусилися, цілий він дрожав.

— Підожди — ледво вимовив до Митрика. — Коли ти такий добрий, то на тобі від діда...

І дав синові 20 короновий папірець. Митрик і діти здивувалися, ахнули. А хлопець взяв гроші і стрілою помчався в хату та показав мамі. Заметушилися всі, навіть скрипка перестала плакати.

— Хто тобі дав? — допитувалися.

— Та якис дід в сінях...

— Беріть такого діда за стіл! — гукнув з кута пяний сват.

І люди побігли в сіни.

— А проши, а проши... Чого-ж ви тут стоїте? Боже, ми й не знали...

І брали попід руки, як гостя великого і вели в хату.

Глянув Матвій по людях і пізнав жінку.

— Ой Маріє — подумав собі — і ти небого постарілася, хоч не була в Америці.

Пізнав й дочку Анничку, що сиділа закосичена під прибраною ялинкою за столом. І хотів закричати Матвій, хотів признатися, кинутись рідним в обійми. Але якась таємна цікавість здержувала його.

Марія і свашки-кумки просили його за стіл, поставили повні миски мяса, голубців. Пяний сват ліз з горілкою. Всі роспитували, припадали, припрошували. А Матвій скупо відповідав і пізнавав людий. Ось це Семен Зарічний щось шепчеться з його Марією. А оце Василина, така стара вже... А це Петро Лис з жінкою... А оті молодші якісь незнані... Були мабуть хлопцями, як Матвій їхав...

Знову зателенькала дрібно скрипка і задудніли ноги. Приспівували гості, плескали в долоні. А Матвій з боку дивився то на дочку, то на жінку і серце його тріскало.

А як танець скінчився, то самі старі ґазди полапалися за руки і затягли хрипливими голосами своєї:

Заирзали в стайни коні
Заирзали білі,
Минулисі веселенькі,
Літа молодії...
Здогонив я літа свої
На діравім мості,
Вернітесі літа мої
Хоть до мене в гості.
Ой щож з того, тай що з того
Що ми сі вернемо,
Жалю тобі наробимо,
Знов собі підемо...

Похитувалися то в один бік, то в другий і так сумно тягнули ту пісню, як-би справляли похорони по молодих літах.

І згадав Матвій й свої літа, що так минули, пропали. Згадав і пекучий жаль здавив за горло. І він ще так недавно в оцій хаті був молодим, а тепер...

Хотів вже встати і сказати всім, що він, Матвій Шавала, з усіми справляє весілля своїй Анничці. Але гості заметушилися і почали засідати за стіл. А дзвінкі-жіночі голоси вже приспівували:

Ой летіла зазуленька сіла в сад,
Ой час тобі молоденький, на посаг...

А дружби з чоловіками вже з-за стола відгризалися:

А що-ж тобі зазуленько, до того,
До мойого посаженька пишного...

Гостилися. Кружляли чарки з горілкою, лунали сміхи. В жіночому куті похитувалися кумки і моргали до сухого музики. Скрипка заголосила, а кумки з Марією разом затягнули своїми високими голосами і захитали головами. Приплескували долонями, нахилялися то до Марії, то до сумної-закосиченої Аннички та приспівували:

(Дальше буде.)

ЗБИРАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ

на одинокий ілюстрований науково літературний журнал в Канаді і Злучених Державах

"РОБІТНИЦЮ"

що виходить кожного 1 і 15 в місяці.

Участь беруть між иншими такі літературні й наукові сили: М. Ірчан, М. Тарновський, В. Коссак, М. Луцкевич, Оксана Кадлубицька, др. Надія Суровцова, др. М. Сисак, др. Рост. Заклинський, др. проф. М. Качанюк, Іван Ткачук, Василь Яблуненко, М. Шатульський і ин. кореспонденти в усіх країнах Европи.

"Робітниця" друкує дуже приступний науковий матеріял з ілюстраціями, цікаві новини з цілого світа, лікарські поради і має діточу сторінку та веселий кутик.

Постійно веде на своїх сторінках курс української граматики.

За добрі відгадки загадок, дає журнал нагороди.

Річна передплата тільки $1.50, піврічна 80 ц.

"Робітниця" своїм змістом цікава і корисна також для мущин, а не тільки для женщин.

Передплату посилайте на таку адресу:

THE WORKINGWOMAN
Cor Pritchard & McGregor
Winnipeg, Man.